

چه کسانی مسئول قربانی شدن پناه جویان هستند؟!

بهرام رحمانی

bahram.rehmani@gmail.com

روز شنبه ۱۷ دسامبر ۲۰۱۱ برابر با ۲۶ آذر ۱۳۹۰، یک کشتی که بیش از ظرفیت خود مسافر حمل می کرده، در سواحل اندونزی غرق شده است. یک مسئول پزشکی در اندونزی، روز یکشنبه ۱۸-۱۲-۲۰۱۱ اعلام کرد، یک کشتی چوبی حامل پناه جویان که بیش تر آن ها ایرانی و افغانی بوده اند در آب های اندونزی غرق شده است.

سحر العارفین، رییس عملیات نجات اندونزی در گفتگو با خبرگزاری رویترز اعلام کرد از میان ۳۸۰ مسافر کشتی غرق شده، تنها ۷۶ نفر نجات یافته اند.

این دومین بار ظرف دو ماه اخیر است که کشتی حامل پناه جویان در راه رسیدن به استرالیا غرق می شود. ماه گذشته هم حدود پنجاه پناه جو که با کشتی عازم استرالیا بودند با غرق کشتی، جان خود را از دست دادند.

یک کشتی دیگر پناه جویان نیز در اوایل ماه نوامبر در اندونزی غرق شد و بیش از پنجاه مسافر آن نجات یافتند، اما حدود هفت نفر از مسافران غرق شدند.

متأسفانه هر ساله هزاران پناه جو در حال فرار از دستان خونین دیکتاتور و جنگ ها و یا فقر و گرسنگی، دچار فجایعی درناکی می شوند و حتی برخی از آن ها جان خود را نیز از دست می دهند

...و

سئوال این است که چه کسانی مسئول قربانی شدن پناه جویان هستند؟ جواب این سئوال ساده، اما جوانب مختلفی دارد. نخستین مسئول این فجایع حکومت هایی چون حکومت جهل و جنایت و ترور اسلامی ایران اند که با تهدید و ترور، سرکوب و سانسور، زندان و شکنجه و اعدام خود سبب شده اند که فعالین سیاسی، اجتماعی و فرهنگی به ناچار از کشور بگریزند و در راه فرار با انواع و اقسام خطرات روبرو شوند. دومین عامل کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان و هم چنین دولت های پناهنده پذیر هستند که سال هاست کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو در مورد پناهندگان را که یک دستاورد انسانی پس از جنگ جهانی دوم بود نقض کرده اند و بی سر و صدا آن را به بایگانی های خود سپرده اند.

سومین عامل باندها مافیایی و قاچاق انسان هستند که هر جا منافع شان به خطر افتاده پناه جو را قربان کرده اند. یا پول پناه جو را بالا کشیده اند و او را در معرض خطرات مختلف قرار داده اند. یا به دلیل این که سود بیش تر ببرند آن ها در قایق های ناامن و با ظرفیت بیش تر راهی دریاها و اقیانوس پرخطر می کنند بدون این که عواقب آن را در نظر بگیرند. حتی گزارشاتی وجود دارد که قاچاقچیان برای این که دستگیر نشوند حتی پناه جویان نگون بخت را به دریا ریخته اند.

به این ترتیب، فردی که خانه و کاشانه خود را به امید دست یابی به یک دنیای انسانی تر و امن تر ترک می کند در مسیر راه خود با موانع مختلفی روبرو می شود که شاید از قبل آن ها را پیش بینی نکرده است.

در تازه ترین فاجعه انسانی از میان ۳۸۰ مسافر کشتی غرق شده، تنها ۷۶ نفر نجات یافته اند. یک کشتی قدیمی که حدود ۳۸۰ پناه جوی افغانی و ایرانی را با خود حمل می کرد، روز شنبه ۱۷ دسامبر ۲۰۱۱، در سواحل جزیره جاوه از جزایر اندونزی غرق شد.

بر اساس گزارشات روز یکشنبه، یعنی یک روز بعد از حادثه دلخراش، ماموران نجات موفق شده اند ۷۶ نفر از سرنشینان این کشتی را نجات دهند و مابقی جان باخته اند.

سرنشینان این کشتی، قصد داشتند خود را به استرالیا برسانند. به گفته مسئولان، کشتی غرق شده ظرفیت حداکثر ۱۰۰ مسافر را داشته است اما دست کم ۲۵۰ نفر سوار آن بودند.

نجات یافتگان ایرانی و افغانی که اینک در محلی در ۶۰۰ کیلومتری جاکارتا، پایتخت اندونزی، نگهداری می شوند گفته اند که بین ۲۵۰۰ تا ۵۰۰۰ دلار به قاچاقچیان انسان داده اند.

بر اساس این اظهارات، اغلب مسافران کشتی پس از آن که از دویی به جاکارتا پرواز کرده بودند، توسط قاچاقچیان با چهار اتوبوس، هر یک با ظرفیت ۶۰ نفر، به لنگرگاه منتقل شده اند تا آن ها را با کشتی به خاک استرالیا برسانند و تقاضای پناهندگی بدهند.

یکی از نجات یافتگان این حادثه، جوانی ۱۷ ساله از افغانستان است که به خبرگزاری فرانسه گفت در خواب بوده که متوجه شده ناگهان تکان های شدیدی قایق را تکان می دهد. وقتی حواسم جمع شد که دیدم قایق دارد برمی گردد و تمامی سرنشینان جیغ و فریادی از سروحشت می زدند.

او، گفت: «من به همراه حدود ۲۰ نفر دیگر که جلیقه نجات بر تن داشتیم توانستیم به یکی از تکه های قایق خود را رسانده و منتظر بمانیم ولی بیش از یک صد تن گرفتار شده بودند.»

شاهدان عینی می گویند نجات یافتگان حدود شش ساعت روی آب بودند تا این که ماهیگیران متوجه آن ها شده و شروع به نجات دادن آن ها از آب کردند. در حال حاضر تمامی کسانی که از آب گرفته شده اند، در پناهگاهی در اندونزی به سر می برند.

کریسمس آیلند، منطقه ای است که قاچاقچیان، مهاجران زیادی را به آن جا انتقال می دهند چرا که به آب های آندونزی خیلی نزدیک است. در آخرین حادثه در این منطقه که سال گذشته روی داد، ۵۰ تن در توفان گرفتار شده و کشته شدند.

مقصد این کشتی جزیره «کریسمس آیلند» بوده که در نزدیکی سواحل آندونزی، ولی جزو خاک استرالیا است. این جزیره در ۲۶۰۰ کیلومتری شمال غربی استرالیا و حدود ۲۰۰ کیلومتری سواحل آندونزی قرار دارد.

مقامات ساحلی آندونزی گمان می کنند که بارش شدید باران و موج های بلند دریایی کشتی را به کام دریا کشیده و غرق کرده است.

با انتشار نخستین خبرهای غرق شدن این کشتی در استرالیا، بار دیگر بحث سیاست مهاجرت این کشور در مطبوعات شدت گرفت.

جیسون کلر، وزیر کشور استرالیا، در این رابطه اظهار داشت: «ما به فکر قربانیان و اعضای خانواده آن ها هستیم.» او، افزود: «هرگاه انسان ها سفر خطرناکی را در پیش می گیرند و با جان خود بازی می کنند، به شدت متاثر می شوم.»

یان رینتول، از نهاد «شورای پناهندگان»، این اظهارات وزیر کشور استرالیا را «متظاهرانه» خواند و گفت، بهتر است به جای این حرف ها سیاست مهاجرت دولت استرالیا تصحیح و امکانات بهتری در این زمینه فراهم شود تا به چنین فجایعی نیانجامد.

انتشار خبر غرق این کشتی موجی از انتقاد را از استرالیا، در میان سازمان های مدافع حقوق بشر برانگیخته است. چرا که از نظر این سازمان ها سیاست های غلط این کشور در ارتباط با مهاجرت به استرالیا، مقصر اصلی در بروز این گونه فجایع است.

منتقدان سیاست های مهاجرتی استرالیا می گویند اگر این کشور با سیاستی درست به پذیرش مهاجر اقدام کند چنین فجایعی به وقوع نخواهد پیوست. در حدود یک سال پیش هم ۵۰ پناه جوی ایرانی و عراقی در رویدادی مشابه جان خود را از دست دادند.

حدود ۱۹۷ مسافر یک کشتی حامل پناه جویان در دریای سرخ جان خود را از دست دادند. به گزارش خبرگزاری نیمه دولتی «مرکز رسانه ای سودان» (SMC) به نقل از مقام های دولتی، این اتفاق روز سه شنبه ۵ ژوئیه ۲۰۱۱ - ۱۴ تیر ۱۳۹۰ در آب های سودان رخ داده است.

مرکز رسانه ای سودان گزارش داد که تنها ۲ تن از این حادثه جان سالم به در برده اند.

سازمان عفو بین الملل از کشورهای اروپایی خواست، به توصیه های درونی کمیسیون اتحادیه اروپا عمل کرده و با پذیرش آوارگان از شمال آفریقا موافقت کنند. به گفته این سازمان حقوق بشری، طبق قوانین بین المللی کمک به آوارگان نیازمند بر روی دریا یک وظیفه به شمار می آید. دبیرکل سازمان عفو بین الملل در آلمان تاکید کرد: «وضعیت آوارگان در جزیره لامپه دوسا نیز فاجعه آمیز است.»

از تصویب کنوانسیون ژنو در روز ۲۸ ژوئیه ۱۹۵۱ شصت سال می گذرد. تعداد پناه جویان جهان، امروز به ۴۲ میلیون نفر رسیده است. جنگ و خشونت و سرکوب های دولتی، عامل اصلی آوارگی و فرار است.

بر اساس آمار کمیساریای عالی امور پناهندگان سازمان ملل متحد، تعداد فراریان جهان، به بیش از ۴۲ میلیون نفر رسیده و رکورد ۱۵ سال گذشته را شکسته است. مناطق بحرانی، ده ها سال است که از طریق خشونت، جنگ های خانگی و تنش های داخلی، مردم را مجبور به فرار از خانه های خود می کنند.

آمار نشان می دهد که بیش ترین پناه جویان جهان را شهروندان افغانی تشکیل می دهند. به خاطر وضعیت دشوار و جنگ داخلی و جنگ آمریکا و ناتو در افغانستان، از میان حدود ۲ میلیون پناهنده و پناه جوی افغانی، کم تر کسی است که حاضر باشد داوطلبانه به کشور خود بازگردد. عراقی ها و سومالیایی ها، جایگاه دوم و سوم را در میان پناه جویان جهان دارند. تعداد فراریان عراق به یک میلیون و ۷۰۰ هزار نفر، و تعداد پناه جویان سومالی به ۷۷۰ هزار نفر رسیده است. صدها هزار نفر از مردم سومالی، به خاطر فاجعه قحطی در شمال آفریقا، به تازگی به سیل پناه جویان پیوسته اند.

از آغاز سال جاری میلادی، ساحل عاج، لیبی، سوریه و یمن نیز به مناطق بحرانی و پرتنش جهان افزوده شده اند. کمیسر امور پناهندگان سازمان ملل، نیمه ژوئن امسال هنگام معرفی گزارش تازه این نهاد در رم گفت: «اکنون ما می فهمیم که بسیاری از تنش ها قدیمی پایان ندارند.»

آغاز بحران سیاسی لیبی و حملات مداوم هوایی ناتو و آمریکا در این کشور، تاکنون ۱۸ هزار لیبیایی توانسته اند خود را به جزیره لامپه دوسا برسانند و از این طریق قدم به خاک اتحادیه اروپا بگذارند. مصر و تونس، به عنوان کشورهای همسایه لیبی، تاکنون پنج برابر این تعداد را راه داده اند.

برپایه گزارش کمیساریای امور پناهندگان، از هر پنج پناه جوی جهان چهار نفر در کشورهای به اصطلاح «جهان سوم» زندگی می کنند. کمیسر امور پناهندگان سازمان ملل، می گوید: «حقیقت این است که فشار و مسئولیت اصلی حفظ پناهندگان بر دوش کشورهای در حال توسعه است.» پاکستان در این زمینه بهترین نمونه است: این کشور خود به شدت از فقر و بی ثباتی سیاسی رنج می برد، اما نزدیک به ۲ میلیون پناهنده در آن زندگی می کنند.

کشور آفریقایی کنیا نیز از سال ها پیش مرزهای خود را به روی فراریان کشورهای همسایه گشوده است. این روزها، به خاطر فاجعه قحطی شاخ آفریقا هر روز هزار تا دو هزار فراری سومالیایی یا

انیویایی به اردوگاه های شمال کنیا می پیوندند. کنیا خود تعداد بی شماری قربانی خشک سالی دارد که به امید ادامه حیات در مناطق داخلی دیگر، محل سکونت خود را ترک کرده اند. لیبیا، کشور آفریقائی دیگر نیز، ۱۸۰ هزار نفر از قربانیان خشک سالی شاخ آفریقا را پذیرفته است. گزارش کمیساریای عالی امور پناهندگان نشان می دهد که اکثریت این فراریان، به عنوان میهمان در خانه های مردم پذیرفته شده اند. آن ها نمی دانند که اصولا زمانی به کشور خود بازخواهند گشت یا نه؟

در سال های اخیر از حدود ۲۷ میلیون و ۵۰۰ هزار نفری که در کشورهای خودشان آواره شده اند، نزدیک به ۳ میلیون نفر توانسته اند به محل سکونت اصلی خود برگردند و زندگی را در آن جا از سر بگیرند. این وضعیت به ویژه در پاکستان، کنگو و اوگاندا محسوس بوده است.

در چنین شرایط ناگواری، به گفته کمیسر امور پناهندگان، در کشورهای ثروتمند صنعتی، «مرزها همواره تنگ تر، ورود فراریان غیرممکن تر و درخواست پناهندگی دشوارتر می شود.» از زمانی که نخستین فراریان لیبی قدم به جزیره لامپه دوسا در خاک ایتالیا گذاشتند، کنترل مرزهای اروپا تشدید و بحث درباره توزیع پناهندگان در اتحادیه اروپا داغ تر شد.

حق پناهندگی اهدایی هیچ حزب و سازمان و مقام و دولتی نیست. حقی است که پس از جنگ جهانی دوم و در اوج بربریت و کشتار دولت های وقت، مفاد کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو به آن ها تحمیل شد. اما اکنون با وجود این که دولت های قدرت مند و ناتو به بهانه مبارزه با تروریسم و دیکتاتورها به کشورهای چون عراق، افغانستان، لیبی و غیره لشکرکشی کرده و جنگ و خونریزی را ه می اندازند و باعث آوارگی میلیون ها انسان از خانه و کاشانه شان می گردند حتی کسانی را که از جهنم جنگ و کشتار و دیکتاتوری می گریزند تا براساس کنوانسیون ژنو به کشور امنی برسند این چنین قربانی می کنند. بنابراین، دولت های سرمایه داری جهان، مستقیم و غیرمستقیم عامل آوارگی مردم از خانه و کاشانه شان هستند.

در چنین شرایطی، اعتراض به کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل و دولت های پناهنده پذیر و وادار کردن آن ها برای پذیرش پناه جویان بر اساس کنوانسیون ژنو، در حال حاضر تنها راهی است که می تواند راه برای پذیرش پناه جویان هموار سازد و دست سوداگران و باندهای قاچاق را در قربانی کردن پناه جویان محدود سازد. هم چنین کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان و دولت های پناهنده پذیر موظفند یاد این پناه جویان از دست رفته را گرامی بدارند و در تماس با خانواده آن ها، هم دردی و همبستگی خود را به اطلاع آنان برسانند و راه را برای ورود پناه جویان به کشورهای پناهنده پذیر هموار سازند.

دوشنبه بیست و هشتم آذر ۱۳۹۰ - نوزدهم دسامبر ۲۰۱۱